

Kvæningen kommune

Návuona suohkan
Naavuonon komuuni

Kommunedelplan

Helse og omsorg

Merknadsbehandling

etter høring og offentlig ettersyn 4.10.-15.11.2024

Dato: 15.11.2024

Sist revidert: 14.01.2025

Saksnummer: 23/618

Innholdsfortegnelse

1. Innkomne innspill og merknader til høring og offentlig ettersyn	3
1.1. Statsforvalteren i Troms og Finnmark (14.11.2024)	3
1.2. Kommunedelsutvalg Kjækan og Kvænangsbotn (13.11.2024).....	6
1.3. Kvæningen Arbeiderparti (15.11.2024)	8
1.4. Troms fylkeskommune (18.11.2024)	11
1.5. Universitetssykehuset Nord-Norge (20.11.2024).....	15

1. Innkomne innspill og merknader til høring og offentlig ettersyn

Kommunedelplan for helse og omsorg 2024-2036 ble i sak 24/87 vedtatt sendt ut på høring og offentlig ettersyn i møte i formannskapet den 2.10.2024.

Planen ble sendt ut på høring og offentlig ettersyn den 4.10.2024. Høringsfristen ble satt til 15.11.2024.

Det har kommet inn 5 innspill til planen. Av disse er 2 kommet inn etter høringsfristen, men tas allikevel med i det videre arbeidet med planen. Disse er gjengitt under med kommunens kommentarer til de enkelte innspill.

1.1. Statsforvalteren i Troms og Finnmark (14.11.2024)

Statsforvalteren i Troms og Finnmark viser til brev fra Kvæningen kommune datert 04.10.2024 som inneholdt høringsutkast til kommunedelplan for helse og omsorg. Dette høringssvaret er koordinert av vår helse- og sosialavdeling.

Det er positivt at Kvæningen kommune har laget en plan for helse- og omsorgssektoren, og at den er gitt status som kommunedelplan. Det øker sannsynligheten for god styring av denne store og komplekse sektoren. Det er fint at dere vil revidere planen minst hvert fjerde år. Det er positivt at oppfølging av kommunedelplanen skjer gjennom arbeidet med økonomi- og handlingsplanen. Det viser at kommunen jobber aktivt med å få på plass koblingen mellom samfunnsplanlegging og økonomi som er så viktig for å lykkes med iverksettelse av planen. Dere kunne med fordel ha angitt økonomisk konsekvens for tiltakene i kap. 4 (mål og tiltak).

Kommunedelplanen for helse og omsorg bygger på kommuneplanens samfunnsdel, og skal utdype og konkretisere de overordnede målene og strategiene i samfunnsdelen. Målene og tiltakene i helse- og omsorgsplanen er satt opp i en annen struktur enn målene og tiltakene i samfunnsdelen. Det gjør at den røde tråden fra den overordnede planleggingen og ned til sektornivået blir noe utydelig.

Kommunen sier at planen skal gi retning og skissere kort- og langsiktige satsingsområder, og at dere vil styrke det tverrfaglige samarbeidet og se på felles muligheter. Ut fra det oppfatter Statsforvalteren at dette er en overordnet plan for sektoren, og ikke en plan som skal gi detaljert omtale av alle tjenestene. I kapitlene 1.6 og 4 kobles planens mål og tiltak til FNs bærekraftsmål på en relevant måte. Kap. 2 om status og utfordringer peker på flere viktige forhold, og gir et godt innblikk i grunnlaget for planarbeidet. Statsforvalteren i Troms og Finnmark vil peke på noe av det vi savner i høringsforslaget:

- Det vil være nyttig for alle som skal forholde seg til den ferdige planen at den inneholder et organisasjonskart over helse- og omsorgssektoren.
- Det tverrfaglige samarbeidet innad i helse- og omsorgssektoren kan beskrives tydeligere, i og med at det vil bli en viktig faktor for framtidig utforming av tjenestene.
- I pkt. 2 er et av hovedmålene formulert slik: «Dimensjonere tjenestene i samsvar med behovene». Vi tror planen vil framstå tydeligere dersom kommunen sier noe mer konkret om dimensjonering av tjenestene.
- Innsatstrappen i figur 4 inneholder stikkord om hvilke tjenester eller profesjoner kommunen har til disposisjon på hvert trinn. Planforslaget gir ingen annen omtale av ressursene i figuren. Vi mener at det ville styrke planen vesentlig om den har med en beskrivelse av helse- og omsorgstjenestenes faglige ressurser og tilbud.
- Legetjenesten, habilitering og tjenester til rusavhengige er ikke omtalt. Betyr det at planen ikke omfatter disse tjenestene?
- Pårørenderollen er omtalt, men planforslaget kan også med fordel si noe om brukermedvirkning.
- I kap. 4 er tiltakene i kolonnen «Slik gjør vi det» beskrevet i ganske generelle vendinger. Kommunen kan være tjent med å formulere tiltakene mer tydelig og konkret. Statsforvalteren ønsker kommunen lykke til i det videre arbeidet med planen.

Kommunens kommentar:

En del av statsforvalters innspill er tatt til etterretning og en del til orientering.

Organisasjonskart er ikke tatt med, lik de andre kommunedelplanene. Det tverrfaglige samarbeidet innad i helse- og omsorgssektoren er blitt beskrevet tydeligere. Beskrivelse av helse- og omsorgstjenestenes faglige ressurser og tilbud er lagt i planen med henvisning til kommunens tjenestebeskrivelser. Brukermedvirkning blir omtalt flere steder i planen med bruk av andre ord. Vi har endret strukturen på mål og tiltak slik at strukturen blir den samme som i samfunnsplanen og den røde tråden fra den overordnede planleggingen ned til sektornivå blir tydelig. Hvilke tiltak som blir opprettet og etablert kommer frem i årlig handlingsplan for økonomi.

1.2. Kommunedelsutvalg Kjækan og Kvænangsbotn

(13.11.2024)

Med verdigrunnet (respekt, omsorg og helhetlig tilnærming til individets behov) i bunnen for kommunens helhetlige helsetjeneste er vi trygge på at kommunens helse- og omsorgsarbeid vil fungere på beste måte for de som bor og oppholder seg i Kvænangen.

Vi i Indre Kvænangen tenker at:

Flest mulig skal bo i eget hjem så lenge som mulig.

Når situasjonen gjør det slik at det blir vanskelig å bo hjemme, er det viktig å ha omsorgsboliger tilgjengelig med mulighet for å skape arenaer på tvers av generasjoner, som fremmer trivsel og aktivitet. Omsorgsboliger som er strategisk plassert i boligfelt med lett tilgang til hjelp av helsepersonell etter behov.

For oss i Indre Kvænangen er det viktig å legge til rette for å kunne bo lengst mulig i eget hjem.

Det vi trenger er:

Gode og bedre kollektive transportmuligheter – For lettere å kunne delta på sosiale sammenhenger i bygdene og i kommunesenteret, der det ofte er sosiale arrangementer for alle aldersgrupper.

- Organisere henting og bringing med egen buss, eller innleide transportører. Kan bestilles gjennom Frivilligsentralen.
- Forsterke drosjenæringen i Kvænangen med økonomisk støtte. Kan bestilles og organiseres gjennom Frivilligsentralen.
- Handlerute for personer som ikke har mulighet til å benytte eget transportmiddel. Kan bestilles gjennom Frivilligsentralen.
- Tilbringerrute med liten buss eller drosje som koordinerer med rutebussene mellom Alta og Tromsø. Kan bestilles gjennom Frivilligsentralen.

Hvis Frivilligsentralen ikke kan eller har kapasitet til å organisere dette, så bør det vurderes egen ordning med vakttelefon.

Omsorgsboliger med mulighet for å skape arenaer på tvers av generasjoner som fremmer trivsel og aktivitet.

- Omsorgsboliger bør etableres så nærme eget hjem som praktisk mulig ut fra geografisk beste plassering i nærmiljøet.
- Det er fornuftig å plassere det i nærmiljøer til barnehager, skoler og eventuelt oppvekstsenter.
- Der det er mulig:
  - å være en del av arenaer på tvers av generasjoner.
  - å kunne skape felles møteplasser
  - for å ta imot besøk av familie og venner.
  - å benytte seg av lag/foreninger til besøksordninger og aktivisering.
  - å koordinere transport til arrangementer, handleturer og utflukter på en rimeligere og smidigere måte for flere i samme bofellesskap/boligkompleks.

Våre innspill er ikke plassert direkte inn i kapittel og avsnitt i Kommunedelplanen. Det gjenspeiler våre synspunkter for å kunne bo og trives i et lengst mulig livsløp i eget hjem i Indre Kvæningen med smidig overgang til omsorgsboliger og sykehjem.

Kommunens kommentar:

Noen innspill fra kommunedelsutvalg Kjækan og Kvæningsbotn tas til orientering og noen til etterretning. Grunnprinsippet med at alle skal få muligheten til å bo i hjemme/egnet bolig så lenge som mulig ivaretas gjennom brukermedvirkning og kommunenes tjenestebeskrivelser. Tilgang og behovet for omsorgsboliger ivaretas i kommunedelplan for næring, utvikling og teknisk, samt i denne planens tiltaksdel. Det skal i tillegg ivaretas i egen boligsosial plan. Kommunen er ikke ansvarlig for kollektive transportmuligheter eller privat transportvirksomhet, men vi ønsker å stimulere til økt aktivitet som har forebyggende og helsefremmende effekt. Vi har derfor tatt med tiltak som omhandler transport og skysordninger i tabellen for mål og tiltak. Når det gjelder frivilligsentralen ivaretas det i

kommunedelplan for kultur og oppvekst, men også i vår tiltaksdel. Når det gjelder møteplasser så er det omtalt i kommunedelplanen for helse og omsorg og ivaretatt i tiltaksdelen. Hvilke konkrete tiltak som blir opprettet og etablert kommer frem i årlig handlingsplan for økonomi.

1.3. Kvæningen Arbeiderparti (15.11.2024)

Kvæningen Arbeiderparti har merknader som vi håper vil kunne få plass i kommunedelplanen

Den eldre delen av befolkningen i Kvæningen

Med en stadig voksende andel av eldre i Norge, og i Kvæningen er det viktig å legge til rette for at de eldre skal kunne bo lengst mulig i eget hjem. Det vil være mindre kostnadsdrivende enn å plassere aldrande i omsorgsboliger og sykehjem. Det vil også være trivselsfrembringende å kunne bo så lenge som mulig i kjente og vante omgivelser. Dette krever at kommunen opprettholder dagens nivå på tjenestetilbud innen frisklivssatsningen og fysioterapi, samt jobber for å sikre tilstrekkelig helsepersonell for å kunne tilby nødvendig helsefaglig bistand, det være seg om de bor hjemme, i omsorgsboliger eller på sykehjem.

Omsorgsboliger

Det er viktig å ha omsorgsboliger tilgjengelig med mulighet for å skape arenaer på tvers av generasjoner, som fremmer trivsel og aktivitet. Omsorgsboliger bør være strategisk plassert i boligfelt med lett tilgang til hjelp av helsepersonell etter behov. Viktig at omsorgsboligene blir plassert i bebygd nærmiljø med muligheter for å kunne være en del av den daglige virksomheten i samfunnet.

Den yngre befolkningen i Kvæningen

Det er med bekymring vi leser i kommunedelplanen at vi ligger langt over landsgjennomsnittet når det gjelder psykiske plager og lidelser blant de unge i Kvæningen. Vi forstår at det for tiden jobbes godt med forebygging mot ungdom og unge voksne. Det

viktig at Kvæningen kommune tar godt vare på de som jobber med unge og psykisk helse. Det er også viktig å vurdere styrking av denne tjenesten.

Det må legges til rette for at de unge skal få gode sosiale muligheter for å møte fremtiden. Vi ser for oss at Kvæningen kommune kan:

- Legge til rette for god psykososial kompetanse tilgjengelig i barnehager og i skolen.
- Kommunen må jobbe for å kunne tilby en tjeneste i kommunen som gir psykososial støtte også ut over barne- og ungdomsskole nivå.
- Legge til rette for gode sosiale møteplasser spesielt for ungdom, så som:
  - Fritidsklubber med kvalifiserte voksne som ansvarlige.
  - Unge voksne som sliter med psykiske utfordringer, må ha et eget tiltak rettet mot dem.
  - Opprette +16 fritidsklubber og skape møteplasser hvor de kan drive «mekking» under veiledning for bil, tohjulinger og snøskutere.
  - Lavterskel tilbud som fremmer egenaktivitet som for eksempel, lekeplasser, frisbeegolf, sandvolleyball, ballbinge og isbane for å gå på skøyter.
  - Samarbeide med og støtte lag og foreninger om sosiale tiltak.
  - Samarbeide med bygdelag om aktiviteter rettet mot ungdom. Aktivitetene kan rulleres mellom bygdene. På denne måten blir de unge kjent med bygdene i vår kommune.
  - Samarbeid med Jeger og Fisk og andre lag og foreninger som fremmer opplæring i bruk av naturen og naturopplevelser.
- Kvæningen kommune kan bidra til gode løsninger på flere av kulepunktene ved å legge til rette for at både frisklivssentralen og frivilligsentralen har rammevilkår som gjør at de kan lage møteplasser med målrettet aktivitet mot ungdomsgrupper, etter modell av det tilbudene som i dag gis til de eldre i kommunen.
- Støtte opp om bedrifter som legger til rette for inntak av ungdom.
  - Motivere bedrifter til å tilby lærlinge plasser.
  - Være fleksibel med å tilby eller støtte desentralisert utdanning mens dem er i arbeid for bedriften eller den kommunale arbeidsplassen.

- På denne måten vil det være mulig å beholde ungdom lenge i vår kommune. Kanskje noen av dem finner sin plass i arbeidslivet i Kvæningen.

Kommunens kommentar

Noen innspill fra Kvæningen arbeiderparti er tatt til orientering og noen til etterretning. Grunnprinsippet med at alle skal få muligheten til å bo hjemme/i egnet bolig så lenge som mulig ivaretas gjennom brukermedvirkning, kommunenes tjenestebeskrivelser og omsorgstrappa. Tilgang og behovet for omsorgsboliger ivaretas i kommunedelplan for næring, utvikling og teknisk, men også i vår tiltaksdel. Kompetansehevende satsing ivaretas i kommunens egen rekruttering og kompetanseplan, samt i handlings- og økonomiplanen for 2025-2028. Når det gjelder aktiviteter og møteplasser for barn og unge så blir det omtalt i kommunedelplanen for helse og omsorg, kommer frem i tiltaksdelen og ivaretatt i kommunedelplan for kultur og oppvekst. Når det gjelder frivilligsentralen ivaretas det i kommunedelplan for kultur og oppvekst, men også i vår tiltaksdel. Hvilke konkrete tiltak som blir opprettet og etablert kommer frem i årlig handlingsplan for økonomi.

1.4. Troms fylkeskommune (18.11.2024)

Formål

Kommunedelplan for helse og omsorg har som formål å utforme fremtidsrettede bærekraftige helse- og omsorgstjenester, og en målsetting om å styrke det tverrfaglige samarbeidet og felles muligheter i tråd med nasjonale prioriteringer og lokale behov.

Utfordringsbildet

Kapittel 2 omhandler status og utfordringer. Da planprogrammet var på høring etterspurte fylkeskommunen en utdyping av utfordringsbildet. Dette kommer litt bedre frem i høringsutkastet. Fortsatt er statusbilde noe vagt, det kan gjerne være mer faktabasert, noe som bidrar til et tydeligere utfordringsbilde.

Innspill til satsingsområdene

Innsatstrappen er en fin fremstilling av tilbud som finnes. Det er positivt at også de første trinnene på trappen trekkes frem, som sosiale møteplasser, lag og foreninger og Frisklivssentralen. Kvæangen kommune har valgt ut 4 satsingsområder for å møte utfordringene i helse og omsorg: Tidlig innsats, generasjonsvennlige samfunn, Innovasjon og kvalitet.

Under beskrivelsen av satsningsområdet tidlig innsats (punkt 3.1.) kommer først en generell beskrivelse av folkehelse og helsefremmende arbeid, før det blir klart at satsningsområdet handler om tidlig innsats når et behov er avdekket. Forebyggende arbeid er ikke nevnt. I tabellen under punkt 4. Mål og tiltak beskrives først og fremst universelle, forebyggende tiltak. Begge deler er viktig. Forebyggende tiltak kan med fordel beskrives sammen med tidlig innsats for at satsningsområder, mål og tiltak skal henge sammen.

Generasjonsvennlige samfunn (punkt 3.2): Med utgangspunkt i utfordringsbildet som beskrives er dette et viktig satsningsområde med mange gode tiltak under 4. Mål og tiltak.

3.4 Kvalitet: Fylkeskommunen mener det er positivt at det skal satses på å jobbe kunnskaps- og forskningsbasert med kvalitet, samt et fokus på helhetlige og koordinerte behandlings-/oppfølgingsforløp.

Psykisk helse

Utfordringsbildet som beskrives knyttet til demografi (Punkt. 2.1 Økende etterspørsel) handler om at det blir flere eldre, men også at flere unge i Kvæningen står utenfor arbeidslivet, og at Ungdataundersøkelsen for 2024 viser at dobbelt så mange ungdommer i Kvæningen som på nasjonalt nivå rapporterer å ha hatt mange psykiske plager siste syv dager. Negative konsekvenser av å stå utenfor arbeidslivet, både for den enkeltes helse og for samfunnet, beskrives. Avslutningsvis står det: «Psykiske lidelser, spesielt blant unge, er en bekymringsfull trend som krever økt fokus på forebygging og tidlig innsats.»

Bortsett fra et tiltak om selvmordsforebygging under mål og tiltak knyttet til «tidlig innsats» og et tiltak under mål og tiltak knyttet til «generasjonsvennlige samfunn» som handler om å tilby deltids- og sommerjobber til unge, er ikke disse utfordringene adressert i planen. Fylkeskommunen savner et fokus på psykisk helse enten som en del av satsningsområdene Kvæningen kommune har valgt ut eller et eget punkt.

Det er mye god helse i bibliotek!

Kvæningen kommune har som hovedmål å være et bærekraftig samfunn som fremmer helse i alle aldre. Under satsningsområdet om å være et generasjonsvennlig samfunn vil kommunen skape arenaer på tvers av generasjoner som fremmer trivsel og aktivitet, her kan folkebiblioteket være en viktig arena.

Folkebibliotekene fremmer god folkehelse og motvirker utenforskap og sosial isolasjon ved at de er uformelle, inkluderende og trygge møteplasser. Folkebibliotekene er sosiale treffpunkt hvor mennesker møter hverandre og kan bygge relasjoner på tvers av sosiale skiller, økonomi og generasjoner. Folkebiblioteket er en viktig integreringsarena og kan være med på å motvirke digitalt utenforskap gjennom sin rolle som veiledere for digital

kompetanse. Folkebiblioteket er en møteplass som stimulerer til aktivitet, deltakelse og tilhørighet.

Folkebibliotekene skal være for alle. Det betyr blant annet at de må utformes universelt.

Eldre og personer med demens trenger et godt kulturtilbud for å sikre sosial deltakelse og livsutfoldelse. Biblioteket spiller her en viktig rolle som lokal møteplass. Det er nå i gang en nasjonal satsing på å tilrettelegge for at eldre og personer med demens kan finne seg til rette på biblioteket, uansett alder eller eventuell demenssykdom.

Ikke alle eldre er hjelpetrequende, eldre er en mangfoldig gruppe og mange er storforbrukere av bibliotek tjenester. I Kvæningen kommune planlegger man å flytte Kvæningen folkebibliotek og samlokalisere med frivillighetssentralen. Her har man en ypperlig mulighet til å legge inn to perspektiver i planleggingen: Hvordan gjøre biblioteket demensvennlig og hvordan gjøre lokalene universelt utformet slik at det passer for alle. Her kan aktive eldre være en ressurs i planleggingen og deres samfunnsengasjement kan komme til gode for hele lokalsamfunnet.

Nasjonalforeningen for folkehelse viser til forskning som sier at lesing rett og slett gjør oss bedre rustet til å møte livet. Lesing gir motstandskraft og livsmestring. Forskning på lesing og helse viser både verdien av lesing for innholdets skyld og fordi det kan gi oss ideer, inspirasjon, mot og håp. Det å lese holder også hjernen i gang og er derfor bra for å trene opp den muskelen hjernen er.

Kvæningen folkebibliotek er et "Bok til alle"-bibliotek, det vil si at de skal ha et spesielt fokus på bøker som er tilrettelagt for mennesker med ulike lesevaner. Bibliotekarene har mye kunnskap om hvilke bøker som passer best for ulike lesere og hvilke behov for tilrettelegging de ulike gruppene har. Folkebiblioteket kan også være koordinator for ordningen med lesevenner (tidligere leseombud) og arrangere språkkafé. Det kan skje f.eks. i samarbeid med folkehelsekoordinator og frivillighetssentralen. Ungdom kan også være en ressurs. På enkelte skoler er ungdom gjennom valgfaget "Innsats for andre" besøksvenner/lesevenner

på institusjon eller “digitale veiledere”. Folkebiblioteket kan være en samarbeidspart med skolen og fungere som en koordinerende part.

Anbefalte rapporter:

[alders-og-demensvennlig-bibliotek-sluttrapport-2019-skjerm.pdf](#) (utviklingssenter.no)

[UUhefteBibliotekNy.pdf](#) (ks.no)

Avslutning

Troms fylkeskommune ønsker Kvæningen kommune lykke til med ferdigstilling og gjennomføring av planen.

Kommunens kommentar

Noen innspill fra Troms fylkeskommune er tatt til orientering og noen til etterretning. Når det gjelder aktiviteter og møteplasser for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og innbyggere generelt så blir det omtalt i kommunedelplanen for helse og omsorg og kommer frem i tiltaksdelen. Tilbudet om bibliotek ivaretas i kommunedelplan for oppvekst og kultur, men er også her tatt med som en viktig aktør i arbeidet med for eksempel både barn og unge, og i arbeidet med å hindre digitalt utenforskap. Hvilke konkrete tiltak som blir opprettet og etablert kommer frem i årlig handlingsplan for økonomi.

1.5. Universitetssykehuset Nord-Norge (20.11.2024)

Beklager sent svar fra Universitetssykehuset Nord-Norge HF, men håper likevel det kan tas med i videre arbeid.

Innspill fra pasientorientert tjenesteutvikling

Vi ønsker å takke for muligheten til å gi innspill til kommunedelplan for Helse og omsorg 2024-2036 til Kvæningen kommune. Vi ser at Kvæningen har flere punkter som ivaretar samhandling og helhetlige og koordinerte forløp, eksempelvis pkt 2.3 (samhandling kommune/sykehus) og 3.4 (personsentrerte tjenester). Det er også fokus på teknologi og utvikling, og dere deltar allerede i flere samhandlingsprosjekter.

Helsefellesskapene som samarbeidsplattform

Under pkt 4 Mål og tiltak; her kunne bruk av Helsefellesskapet vært inkludert i punktet «Øke samhandling med andre kommuner og sykehus, herunder vurdere interkommunale samarbeid i helsehjelpsoppfølgingen».

Det vil anbefales at helsefellesskapet løftes frem tydeligere i planen som en viktig arena for utvikling og samarbeid mellom kommuner og spesialisthelsetjenesten. Helsefellesskapet er etablert for å sikre helhetlige pasientforløp og bidra til bedre samhandling på tvers av nivåer.

Det vil styrke arbeidet i kommunedelplanen å aktivt bruke helsefellesskapet som arena for å realisere tiltakene i kommunedelplanen, særlig der det er behov for samarbeid om sammensatte pasientforløp og oppgavedeling. En tydelig forankring i helsefellesskapet vil styrke samarbeidet og sikre at partnerne på tvers av nivåer drar i samme retning for å møte fremtidens behov.

Kommunens kommentar

Innspill fra UNN er tatt til etterretning og helsefellesskapet er løftet frem tydeligere i planen, og fremkommer også i tiltaksdelen. Hvilke konkrete tiltak som blir opprettet og etablert kommer frem i årlig handlingsplan for økonomi.